

Móra Ferencével és Juhász Gyulával együtt. A Széchenyi tér szobrai közül három tiszai vonatkozású: Széchenyi Istváné, a szabályozás sürgetőjéé, Vásárhelyi Pálé, a tervezőé, Tisza Lajosé, az árvízi kormánybiztosé. Végigjárva ezeket a helyeket utunkat a hídon át folytatjuk, s az újszegedi parton fölfelé haladva megállunk „e tájon, hol a két víz összeér”, a Tisza—Maros torkolatánál. Itt rendezzük meg a részpróbázást. (A próbakövetelmények az első foglalkozás óta ismeretek, lásd Uttörő különpróba-füzetek, Előadóművész különpróba, írta Ascher Oszkár, 39. lap.) A próbázás ne legyen lecke-felmondás-szerű, teremtünk olyan légkört, hogy tanulóink szívesen, örömmel szavaljanak; énekeljenek, mondjanak prózai szerepet, beszá-

molót. Összekapcsolhatjuk vetélkedővel, pl. az vehet részt, a Tiszáról szóló irodalmi—földrajzi—történelmi—biológiai vetélkedésen, aki elszaval egy leíró verset, vagy Tömörkénytől idéz szó szerint néhány mondatot, elénekel egy népdalt stb. A kérdések összeállításába a szakkörvezető bevonhatja a földrajz—biológia szakos kartársakat is. Az ünnepelességet fokozhatja a nem szakköri tagoknak és a szülőknek a meghívása is. A teljesített szakpróba-követelményt a szakköri naplóba a titkár vezesse be.

Szeged város magyar szakos tanárainak alkotó munkaközössége (Vezető: Radnóti Tamás; munkatársak: Ésik Zoltánné, Ferenczy Istvánné és Mihály Gyuláné)

GONDOLATOK A GYAKORLATI FOGLALKOZÁS TANMENETÉNEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ

A gyakorlati foglalkozás tanmenetének összeállításakor a komplex munkák okozhatnak gondot. Munkánk közben az alábbi kérdések merülhetnek fel:

A tantervi követelményeknek megfelelően elszájtított részműveleteket, fogásokat milyen munkadarabokon gyakoroltassuk? Melyek azok a munkadarabok, amelyek a gyermek érdeklődését felkeltik, alkotó képzeletét, esztétikai érzékét fejlesztik? Melyek legyenek azok a tárgyak, amelyek használhatóságuk miatt a gyermekek akaraterejének további fokozására serkentik? Szempont lehet a készítenő tárgy megválasztásánál a szülőföld, a lakóhely népművészi alkotásának, helyi sajátos termékeinek megismertetése, megbecsülése is. Végül, s nem utolsósorban, gondolnunk kell arra, milyen nevelési feladatokat oldhatunk meg a választott komplex munkadarab elkészítése során.

Osztályaink többnyire koedukáltak. Figyelemmel kell lennünk arra is, hogy mindkét nembeli tanulókat vágyat érezzenek a munkadarab sikeres elkészítéséhez.

Az alább felsorolt és kidolgozott témák megválasztásánál mindezekre a szempontokra tekintettel voltam. A tanulók lelkesen, jó és állandó munkalendülettel dolgoztak. Az alább ismertetett témákat a IV. osztályban a tanév utolsó hónapjaiban készítettük el. Új technikai fogás megtanítására, új szerszám megismertetésére nem volt szükség, így az egymás után következő 2 óra elég volt a kitűzött feladat megvalósításához. A kis kerti szék, a kis lábtörő a fiúknak is megnyerte tetszését. Az utóbbi poháralátétnek is alkalmas, ha négyzetes formára készítjük. A tantervi koncentráció is érvényesült a témák megválasztásakor, hiszen a környezetismeret

óráin találkoznak a tápéiak háziipari termékeivel, a becslések és mérések a számolási ismeretek gyakorlati alkalmazására és a készségek fejlesztésére nyújtanak lehetőséget.

Az egyik óraterv:

Készítendő tárgy: kis kertiszék.

Feladat: huzal egyengetése, alakítása tuskén, szerelése. Beszövés.

Nevelési feladat: kis testvér vagy rokon megajándékozásával tudunk örömet szerezni.

Anyagszükséglet: 1 milliméter átmérőjű lágy alumínium huzal, 25 centiméter hosszúságú, élénk színű gyapjúfonál.

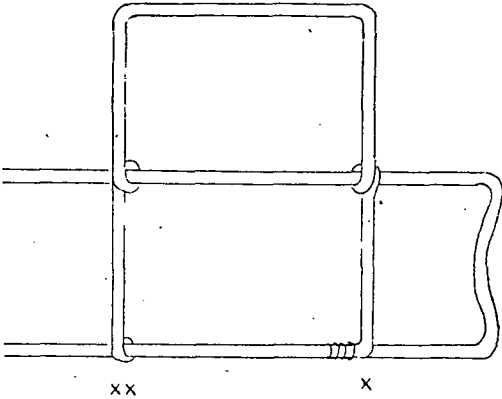
Szerszámükséglet: tűske, kúposfogó, beszövíőtű, olló, alátét (papírlemez).

A modellt már pár napja szemléli az osztály, a tanulók tudják, hogy ezt fogják elkészíteni. Azzal a feladattal bíztam meg őket, tervezgessék, hogyan készítjük el a kis kerti székét.

- a) A felszerelés ellenőrzése.
- b) A munkamenet megállapítása közösen.
- c) A munkamenet rögzítése a táblán.

1. Az ülőke alakítása tuskén. Méretei: 4×2 cm.
2. Az egyik oldalsó láb alakítása tuskén. Méretei: 2×2 cm.
3. A hátlap alakítása tuskén. Méretei: 2×3 cm.
4. A másik oldalsó láb alakítása tuskén. Méretei: 2×2 cm.
5. A lábak és a támlap hajlítása (az ülőkére merőlegesen).
6. Beszövés.

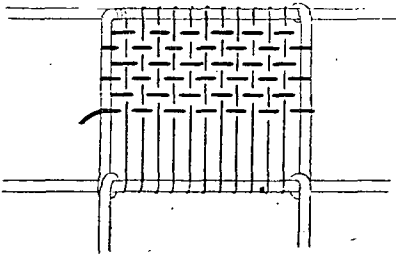
d) A kiterített modellen szemléljük a huzal szerelését.

1. Megjelöljük a kiinduló pontot,
2. a huzalvezetés irányát,
3. a huzalok rögzítését,
4. a vonalak egymáshoz való viszonyát (merőlegesek a rögzítéseknél).

e) A munka végzése: a gyerekek dolgoznak, a nevelő irányít.

f) A beszövés. Egyszerű csomókötéssel rögzítjük a szálakat. Nyolcas szálfelvetéssel széltekében betöltjük az ülőkét, majd hosszában le-föl szálfüzéssel tömitjük.

g) A kisszék felállítása kiterített helyzetéből.

h) Bírálát: a csomózás és a beszövés kivitelezésének értékelése.

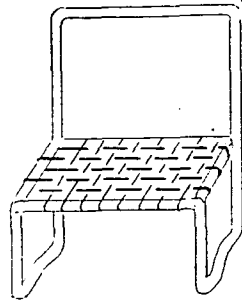
i) Megjelöljük a jövő órai anyagot: a tanulók megtervezik, hogyan készíthetnek a kisszékhez asztalkát, vagy állólámpát. Ezen a fokon a tervezés és a kivitelezés is lehet önálló. Ez a feladat erősen fejleszti a gyermek feladatmegoldó képességét.

A másik óraterv:

Készítendő tárgy: babalábtörlő készítése rámán.

Feladat: fonás, beszövés, csomózás.

Nevelési feladat: az otthon, az iskola tisztaságának megőrzése (lábtörlés).

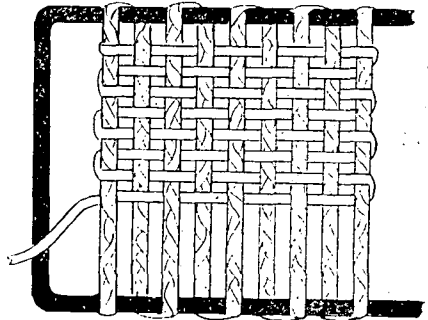
Anyagszükséglet: kb. 20 szál rafia, 1–2 szál élénk színű fonál.

Szerszámszükséglet: zsákvarróú, 1 db 13×8 cm-es, U-alakú keményhuzal ráma (a felső osztályok valamelyike szívesen elkészíti).

a) Beszélgetés a munkadarabról: anyaga rafia, hol használják, honnan való? A tárgy használata, ezzel összefüggésben utalás a nevelési feladatra. Hol készítenek lakóhelyünk környékén gyékénylábtörlőket? Egy eredeti tápéi és az elkészítendő kisméretű babalábtörlő bemutatása.

b) A szemlélet nyomán a munkamenet megbeszélése, rögzítése a táblán.

1. Rafiaszálak fonása 3 ágból. Ügyesen toldjuk! Mérete: másfél-két méter hosszú.
2. A szálak felvetése az U-alakú fémkereetre (csomóval kezdjük, nyolcas szálfelvetést használunk, páratlan szálát vessünk fel, kb. 17-et).
3. Beszövés a keretszálakkal: egyik szál fent, a másik alul marad. Visszafelé ellentétesen. Kb. 8–9 keresztzál lesz.

4. Levesszük a rámáról. Elvarrjuk a kezdő és a végződő rafiaszálat.
5. Élénk színű fonállal a két szélen egy befűzést teszünk.

c) *Értékelés:* A szöveg egyenletes sűrűsége, az oldalak egyenes vonala szerint.

Mindkét tárgy elkészítése a tantervben előírt részfeladatok célszerű felhasználását is je-

lenti. A kisszék elkészítése a huzalok hajlításának, szerelésének, darabolásának, egyengetésének gyakorlása. A babalábtörlő a harisnya beszövéséhez kapcsolódik pontosan. Így semmi új fogást, szerszámhasználatot nem kell az órán tanítani. A gyerekek sikerélménye biztosítva van.

Dr. Hencz Aurélné
gyakorló iskolai tanító

MIT VÁROK A NAPKÖZI OTTHONTÓL?

Napjainkban, amikor a rohanó élet egyre növekvő irama mind több és több édesanyát állít a munkapadok, az íróasztalok, a különböző futószalagok mellé, szinte óráról órára fokozódik a napközi otthonok jelentősége. A munkába induló édesanyák és édesapák féltő gonddal küldik gyermekeiket ebbe az intézménybe, hogy a munkaidő tartamára ott kaphassák meg az otthon melegét, majd a szakszerű eligazítást a tanítás területén.

És ha a sok szülő sokféle arcát közelebről megfigyeljük, hamarosan rájövünk, hogy ahányan vannak, szinte annyiféleképpen szeretnék látni a napközi működését.

A sokféle véleményből most egyet szeretnék elmondani: a magamét. Nem úgy mint pedagógus, hanem mint napközis gyermekek édesapja.

Mindenekelőtt abból a megállapításból indulok ki, hogy a napközi otthonok intézménye — mint alakuló társadalmi rendünk annyi más alkotása — fejlődésben van. Ha visszapillantunk a beindulás időszakára, megállapíthatjuk, hogy az azóta eltelt idő alatt hatalmas ütemben fejlődött, terebélyesedett. Az első idők szükségmegoldásait fokozatosan felváltotta és váltja még ma is a menetközben szerzett tapasztalatokból született és kikristályosodott eljárások sorozata.

Gondoljunk itt elsősorban az intézmény személyi és dologi feltételeire. Kezdet kezdetén a néhány lelkes úttörőtől eltekintve inkább büntetésnek, mint megtiszteltetésnek vette sok pedagógus, ha napközis beosztást kapott. Meg nem értve az intézmény lényegét és társadalmi szempontból felmérhetetlen nagy fontosságát, fáradt közönnyel látta el feladatát, és ennek a munkának természetesen nem sok értéke lehetett. Ám az esztendők múlásával egyre több és több nevelő látta meg a kezdeti próbálkozások mögött az új társadalom hatalmas követelő igényét, és igyekezett a saját ötleteivel és munkájával is értékesebbé tenni ezt az intézményt. És ez a sokak vállalkozásából kiteljesedett alkotás ma már a legkiválóbb nevelőgárdát mondhatja magáénak! Ez a testület már az előtte álló nagy cél fontosságának tudatában látja el feladatát. Szakmailag állandóan tovább képezi magát, hogy a munka közben szerzett értékes tapasztalatokat minél gyorsabban gyümölcsöztethessék az egész intézmény vonalán. — Ennyit a személyi feltételekről.

De nem lesz haszontalan dolog röviden számba venni a dologi feltételek területét sem. Az első évek sivár, barátságatlan megnyilvánulásait nem utolsósorban a tárgyi feltételek hiánya okozta. A gyermekek osztályterekben, az unásig megszokott iskolapadok között töltötték idejüket a napközis foglalkozások alatt is. Hiányzott az otthon melegsége, meghitt hangulata, barátságos berendezése. Ez a környezet sötét és nyomasztó volt tanulóknak, nevelőnek egyaránt.

De az évek múlásával, amint az anyagi lehetőségek megengedték, — lassan eltűntek a napközis termekből a megúnt iskolapadok, a katedrával és tartozékaival, hogy helyet adjanak a barátságos kis asztaloknak és székeknek, a virágtartóknak a